

2022 жылдан бастап, 2023 жылдың 1-тоқсаны аралығындағы кезеңге «Ұлттық шұғыл медицинаны үйлестіру орталығы» ШЖҚ РМК-да сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу қорытындылары бойынша **талдамалық анықтама.**

1. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу негізі

«Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу жөніндегі жұмыс тобын құру туралы» 2023 жылғы 19 сәуірдегі №55 «ҰШМҮО» ШЖҚ РМК Басқарма Төрағасының бұйрығы негізінде мамыр-маусым айлары кезеңінде құрамында мынадай жұмыскерлер бар:

- **Жұмыс тобының басшысы** А. И. Косолапов - Басқарма төрағасының орынбасары;

- **жұмыс тобының мүшелері:**

1) Р. Е. Асылбеков – «Бірінші сыбайлас жемқорлыққа қарсы медиа орталық» РҚБ төрағасы;

2) Г. А. Сабеева - ішкі аудит қызметінің басшысы;

3) С. Т. Мусина - ішкі аудит қызметінің аудиторы (клиникалық) ;

4) Ғ. Х. Нурутдинова - ұйымдастыру-әдістемелік қызмет бөлімінің басшысы;

5) М. К. Айтқұлова - сапаны бақылау және сараптама басқармасының басшысы;

6) Қ. А. Кишкентаева - құқықпен қамтамасыз ету бөлімінің басшысы;

7) Н. Х. Суяндіков - өзіндік қауіпсіздік қызметінің қауіпсіздік жөніндегі кеңесшісі (хатшы) жұмыс тобы сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне талдау жүргізді.

- **Талданатын қызмет кезеңі:** 2022 жыл және 2023 жылдың 1 тоқсаны.

2. ҰШМҮО Жарғысы:

ҰШМҮО қызметінің негізгі мақсаты Қазақстан Республикасының халқына медициналық авиация нысанында шұғыл медициналық көмек көрсету және жедел медициналық көмек пен шұғыл медициналық көмек көрсететін стационарлардың қабылдау бөлімшелерінің қызметін үйлестіру болып табылады.

Алға қойылған мақсаттарды іске асыру үшін ҰШМҮО мынадай қызмет түрлерін жүзеге асырады:

1) Қазақстан Республикасының азаматтары мен қандастарға медициналық авиацияның мобильдік бригадаларымен жедел медициналық жәрдем, дәрігерге дейінгі медициналық көмек, мамандандырылған, оның ішінде жоғары технологиялық медициналық көмек түрдегі медициналық көмек ;

2) медициналық жабдықтың және (немесе) білікті бейінді маманның (мамандардың) болмауына байланысты пациентті (терді) тасымалдау, медициналық көмек көрсету үшін білікті бейінді маманды (мамандарды) жеткізу

(консультация және (немесе) операция, ағзаларды (ағзалардың бөліктерін) және (немесе) тіндерді (тіндердің бөліктерін) пациенттің (тердің) орналасқан жері бойынша медициналық ұйымға және кері алып қою, зертханалық зерттеу үшін биоматериалдарды, дәрілік заттар мен медициналық бұйымдары бар жүктерді тасымалдау;

3) уәкілетті органның хатына сәйкес шетелдік медициналық ұйымдарда өз бетінше тынысы жоқ, комада, жазатайым оқиға мен жарақаттардан зардап шеккен, медициналық алып жүруді қажет ететін, жай-күйі азаматтық авиацияның тұрақты рейстерін жерүсті көлігімен және әуе кемесімен тасымалдауға мүмкіндік бермейтін Қазақстан Республикасының азаматтары мен қандастарды, облыстардың республикалық маңызы бар қалалар мен астананың медициналық ұйымдарына тасымалдау;

4) тиісті саланың уәкілетті органының тапсырмасы бойынша жедел медициналық жәрдем қызметі үйлестірушісінің функциясын, оның ішінде медициналық авиацияны және стационарлық медициналық көмек көрсететін медициналық ұйымдардың қабылдау бөлімшелерін тарта отырып жүзеге асыру;

5) Қазақстан Республикасының аумағында жол-көлік оқиғаларының және табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың салдарын жою жөніндегі медициналық-санитариялық және эпидемияға қарсы іс-шараларды жүргізу кезінде ішкі істер және төтенше жағдайлар органдарының бөлімшелерімен өзара іс-қимылды ұйымдастыруды жүзеге асыру;

6) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шетел азаматтары мен азаматтығы жоқ адамдарға шұғыл және кезек күттірмейтін медициналық көмек көрсету;

7) Қазақстан Республикасы өңірлерінің денсаулық сақтау ұйымдарына ұйымдастырушылық-әдістемелік және практикалық көмек көрсету;

8) Қазақстан Республикасы халқының денсаулығын қорғау бағдарламаларын орындауға қатысу;

9) денсаулық сақтау саласында республикалық, халықаралық ғылыми форумдар, конференциялар, съездер, семинарлар ұйымдастыруға және өткізуге қатысу;

10) оқу-тренинг орталығында жедел және кезек күттірмейтін көмек көрсетудің халықаралық стандарттары бойынша оқыту жүргізу;

11) Кәсіпорын қызметінің бейініне монографиялар, ғылыми еңбектер жинақтары, әдістемелік құралдар, ұсынымдар басылымдарын ғылыми-ақпараттық қамтамасыз ету;

12) қосымша білім беру, оның ішінде біліктілікті арттыру және қайта даярлау түрінде бағдарламаларын іске асыруды жүзеге асыру, сондай-ақ Кәсіпорын қызметінің негізгі бейіні бойынша мастер-кластар, семинарлар мен тренингтер өткізу.

3. ҰШМҮО-ның қолданыстағы ұйымдық құрылымы:

Қолданыстағы Ұйымдық құрылым Байқау кеңесінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №4 хаттамасының шешімімен бекітілген.

ҰШМҮО басқару органы Байқау кеңесі болып табылады.

Байқау кеңесі кезінде ұйымдық құрылымда 3 штаттық бірліктен тұратын және ҰШМҮО қаржылық тиімділігіне мониторингті жүзеге асыратын ішкі аудит қызметі бар, сондай-ақ медициналық көмек көрсету сапасы жеке қауіпсіздік қызметі байқау кеңесіне есеп береді.

ҰШМҮО-ның ағымдағы қызметіне басшылықты Басқарма төрағасынан және оның үш орынбасарынан тұратын алқалы атқарушы орган – Басқарма жүзеге асырады.

Тікелей Басқарма төрағасына құқықпен қамтамасыз ету бөлімі және сапаны бақылау және сараптама басқармасы есеп береді.

ҰШМҮО-ның барлық бөлімдері, басқармалары, ахуал орталығы медициналық блогы ҰШМҮО Басқарма Төрағасының 3 орынбасарына жетекшілік ету бойынша бөлінген.

Басқарма Төрағасының медициналық бөлім жөніндегі орынбасарына: медициналық блок, ахуал орталығы, ұйымдастыру-әдістемелік қызмет бөлімі, 103 үйлестіру бөлімі, оқыту-тренингтік орталық, дәрімен қамтамасыз ету бөлімі және Алматы қаласындағы Өкілдік жатады.

Басқарма төрағасының өндіріс және даму жөніндегі орынбасарына: IT басқармасы, техникалық сүйемелдеу басқармасы, мемлекеттік сатып алу бөлімі, стратегиялық даму және маркетинг бөлімі, іс қағаздарын жүргізу және мемлекеттік тіл бөлімі жатады.

Төрағаның экономикалық және әкімшілік-шаруашылық қамтамасыз ету жөніндегі орынбасарына: адами ресурстар бөлімі, экономикалық жоспарлау және талдау бөлімі, бухгалтерлік есеп және есеп беру бөлімі, әкімшілік – шаруашылық басқармасы жатады.

Әрбір құрылымдық бөлімше бойынша бөлім туралы Ережелер мен лауазымдық нұсқаулықтар бекітілген.

Ұйымдық құрылымы бойынша сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталған жоқ.

4. Медициналық блок:

Медициналық блок ҚР ДСМ «Ұлттық шұғыл медицинаны үйлестіру орталығы» ШЖҚ РМК құрылымдық бөлімшесі болып табылады. Медициналық блок өз қызметінде Қазақстан Республикасының заңнамасын, Қазақстан

Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің нормативтік-құқықтық актілерін, ҰШМҮО Жарғысын, ҰШМҮО Басқарма төрағасының өкімдері мен бұйрықтарын, ішкі нормативтік-құқықтық актілерді басшылыққа алады. Медициналық персонал қызметінің негізгі бағыттары, міндеттері мен құқықтары тиісті лауазымдық нұсқаулықтармен айқындалады, олар Ереженің негізінде әзірленеді және оны ҰШМҮО Басқарма Төрағасы бекітеді.

Медициналық блоктың негізгі міндеттері: Қазақстан Республикасының аумағында медициналық авиация нысанында шұғыл медициналық көмектің қызметін ұйымдастыру және үйлестіру болып табылады. Әуе кемесін пайдалана отырып, Қазақстан Республикасының халқына жедел медициналық көмекті, мамандандырылған, оның ішінде жоғары технологиялық медициналық көмек көрсетуді дамыту және жетілдіру.

ҰШМҮО Басқарма Төрағасының 2021 жылғы 17 қазандағы №147 бұйрығымен «Тасымалдау жөніндегі басшылық» қағидасы бекітілді.

Пациенттерді аса ауыр жағдайларда тасымалдау-ҰШМҮО бригадалары жүзеге асыратын медициналық көмектің бір түрі. Мұндай пациенттерді тасымалдау қазіргі уақытта жоғары технологиялық процесс болып табылады.

Тасымалдау мүмкіндігін анықтайтын ұғымдар бар: тасымалдау мүмкіндігі, тасымалданбау және орынсыздық.

Тасымалдау мүмкіндігі-пациентті тасымалдау мүмкіндігі, қауіпсіздігі және орындылығы. Тасымалдау мүмкіндігі бірнеше факторлардан тұрады:

- тасымалдау туралы шешім қабылдаған кездегі пациенттің/зардап шегушінің жай-күйі;
- тасымалдаудың болжамды шарттары;
- тасымалдау қаупі, терапияны орнында жалғастыру қаупінен төмен.

Тасымалдау өлшемшарттары:

• Егер тасымалдау шұғыл болса, онда пациент кез-келген жағдайда, тасымалданбау белгілеріне қарамастан, өмірлік көрсеткіштер бойынша, мүмкіндігінше жағдай тұрақталғаннан кейін тасымалданады. Шұғыл тасымалдау кезінде тиісті нозология бойынша республикалық денсаулық сақтауды дамыту орталығының клиникалық хаттамаларының ұсынымдарына сәйкес көмек көрсету қажет.

• Егер тасымалдау шұғыл болса, онда пациенттің қазіргі уақыттағы жай-күйінің тасымалдануын анықтау керек және тиісті алдын-ала дайындықтан кейін оны осы күйде тасымалдау мүмкін бе, жоқ па, соны шешу керек немесе орнында түзету емін жүргізу керек немесе тіпті ауруханадағы жағдай тұрақтанғанға дейін тасымалдаудан бас тарту керек.

Тасымалданбау - бұл болжамды қолайсыз жай-күй, онда тасымалдау кезінде пациентте асқынудың өміріне қауіпті асқынулар, тіпті өлімге дейін апаратын асқынулар (немесе нашарлатады) дамуы мүмкін.

Мүлдем тасымалданбайтын пациенттерге агональды жай-күйдегі пациенттер жатқызылуы керек (агональды жағдайдың дамуына тікелей әкелген жедел аурулар мен жарақаттар алынып тасталған жа-күй).

Салыстырмалы түрде тасымалданбайтындарға аурудың беті қайырылмайтын құрысу синдромымен, альвеолярлы өкпе ісінуімен, аритмиялық кардиогендік шокпен және т. б. бар пациенттер жатады. Бұл пациенттерге алдын ала толық көлемде тиісті терапия жүргізілуі керек, содан кейін олардың тасымалдануы туралы мәселені қайта қарастыруға болады.

Тасымалдаудың орынсыздығы - пациентті тасымалдау үшін оң практикалық нәтиженің немесе қауіпсіз жағдайлардың болмауы.

Шұғыл тасымалдаудың орынсыздығы мынадай жағдайларда туындауы мүмкін: - бөгде команың дамуы және оның вегетативтік жай-күйге өтуі кезінде; - науқаста өмірлік маңызды органдарында анық қайтымсыз өзгерістері бар созылмалы аурулар болған кезде; - қарқынды терапияны жалғастыра отырып, қауіпсіз тасымалдау үшін жағдайлар болмаған кезде (мысалы, жолдардың болмауы, тасымалдау жолындағы техникалық кедергілер, қолайсыз метеорологиялық жағдайлар және т. б.).

Сондай-ақ, ҰШМҮО Басқарма Төрағасының 2021 жылғы 18 маусымдағы №80 бұйрығымен медициналық және есептік құжаттаманы жүргізу қағидалары бекітілді.

Қағидалар медициналық авиация нысанында медициналық көмек көрсету қажеттілігіне жедел өтінімдерді ресімдеу кезіндегі стандартты іс қимылдардың алгоритмі мен сипаттамасын айқындайды.

Жедел өтінім (№091/е нысан) – кейіннен транспланттау үшін ағзаларды (ағзалардың бөліктерін) және тіндерді (тіндердің бөліктерін) алып қою жөніндегі бейінді маманды пациенттерге консультация беру, тасымалдау немесе операция жүргізу, жеткізу мақсатында медициналық авиацияның мобильдік бригадасының ұшып шығуына арналған өтінімді авиакомпания растайтын заңды құжат болып табылады.

Жедел өтінімдерді ресімдеу кезінде азаматтығы жоқ, тұруға ықтиярхаты бар адамдарды, кәмелетке толмаған ата-аналары бар жас балаларды, балалардың заңды өкілдерінің жоқтығын және т.б. тасымалдауға шешім қабылдау үшін толық негіздеме болмағанын атап өткен жөн, бұл сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін көздейді. Бұл ретте өлшемшарттарға жатпайтын адамдарды тасымалдау фактілері бар.

Медициналық блокқа қатысты жоғарыда аталған ішкі нормативтік құжаттарды талдау СОІ (стандартты операциялық іс-шараларды) әзірлеу қажеттілігі бар екенін көрсетті.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері:

- жедел өтінімдерді ресімдеу кезінде туындайтын стандартты емес жағдайлар кезінде тасымалдау кезіндегі іс қимыл алгоритмі жоқ.

Тәуекел деңгейі	Сыбайлас жемқорлық тәуекелі	Тәуекелдің сипаттамасы	Тәуекелдерді жою бойынша ұсыныстар
Ауқымды	Тасымалдау кезінде негізсіз шешім қабылдау және стандартты емес жағдайларда іс қимыл алгоритмінің болмауы	Стандартты емес жағдайларда пациенттерді тасымалдау механизмі өңделмеген	Іс-қимыл алгоритмін жасаңыз

5. Оқыту-тренингтік орталығы:

Оқыту бойынша жаттықтырушылар тобын құру-оқуға құқығы бар сертификатталған жаттықтырушылар.

Ұйымдар/тақырыптар/мерзімдер/семинар құнының тарифі бойынша жылдық оқу құрылымын қалыптастыру/
берілген сертификаттарды кюар кодтау.

Оқыту құрылымына /шарттар жасасуға / контрагенттерге ақы төлеуге жауапты жұмыскерлер.

ОТО кірістер/шығыстар жоспарын қалыптастыру.

ШЖҚ РМК Басқарма Төрағасының 2022 жылғы 27 мамырдағы № 84 бұйрығымен оқудан өткені туралы куәлік үшін электрондық QR-код бекітілді;

«Оқыту-тренингтік орталығында оқу құнын есептеу қағидалары» СОІ-да «Ақылы білім беру қызметтеріне арналған шығындарды есептеу» бөлімінде қызмет көрсетуге арналған шығындар көрсетілген;

«Оқыту-тренингтік орталығында оқытуды өткізуді ұйымдастыру тәртібі» СОІ-ға сәйкес жылдық оқыту жоспары медициналық ұйымның медициналық және медициналық емес персоналын оқытуда анықталған қажеттілік негізінде қалыптастырылады және оны Басқарма Төрағасы бекітеді.

Оқу Оқу-Әдістемелік Кеңес туралы ереже 2022 жылғы 8 сәуірдегі ҰШМУО Басқарма Төрағасы бекіткен кейбір тармақтардың дұрыс жазылмағанын көрсетті. Мәселен, 4-бөлімде «Оқыту-әдістемелік кеңестің негізгі міндеттері» 4.6-тармақ «Мемлекеттік сатып алу конкурстарына қатысу үшін ақылы білім беру қызметтерін көрсетуге икемді бағаларды қарау және бекіту» «икемді» деген сөздер бағаны қолпаштауға мүмкіндік береді. 4.7-тармақты орындау үшін мақсатында «Заңды және жеке тұлғалардың өтеусіз негізде оқыту жөніндегі өтінімдерін қарау» комиссия өз қалауы бойынша шешім қабылдайды және кімді өтеусіз негізде оқыту керектігін айқындайды. Мысалы, 2023 жылғы 10 ақпанда комиссия ІІМ Ұлттық ұланының 80-ге жуық қызметкерін өтеусіз негізде оқыту туралы шешім қабылдады (№1 хаттама).

Аталған мән-жайлар сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің мүмкіндігін растайды. Осыған байланысты нормативтік құжаттарға, атап айтқанда оқу-әдістемелік кеңес туралы ережеге өзгерістер енгізу қажет деп санаймыз.

Әсерді бағалау өлшемшарттары - үлкен.

Тәуекел деңгейі	Сыбайлас жемқорлық тәуекелі	Тәуекелдің сипаттамасы	Тәуекелдерді жою бойынша ұсыныстар
Ауқымды	Баға белгілеу	Баға белгілеу және оқыту жөніндегі комиссияның шешім қабылдауы	ОӘК туралы ережеге өзгеріс енгізу

6. Мемлекеттік сатып алу бөлімі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау келесі бағыттар бойынша жүргізілді:

1) мемлекеттік сатып алу бөлімінің қызметіне қатысты ішкі нормативтік құжаттарда сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

2) мемлекеттік сатып алу бөлімінің ұйымдастыру-басқару қызметінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

Мемлекеттік сатып алу бөлімінің қызметіне қатысты ішкі нормативтік құжаттарда сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

ҚР қолданыстағы заңнамасына сәйкес тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алуды ұйымдастыру мен өткізуді қамтамасыз ету жөніндегі қызметті жүзеге асыратын және 2021 жылғы 6 қыркүйектегі ҰШМҮО Басқарма төрағасының міндетін атқарушы бекіткен Мемлекеттік сатып алу бөлімі туралы Ережеге сәйкес басқа да функцияларды орындайтын ҰШМҮО-ның құрылымдық бөлімшесі болып табылады.

Басқарма Төрағасының 2021 жылғы 6 қазандағы № 139 бұйрығымен ҰШМҮО-да тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің мемлекеттік тапсырмасын орындау шеңберінде мемлекеттік сатып алуды және сатып алуды ұйымдастыру және өткізу жөніндегі Нұсқаулық (бұдан әрі-Нұсқаулық) бекітілді.

Нұсқаулық бір көзден ашық конкурс тәсілімен жүзеге асырылатын тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алуды, баға ұсыныстарын сұратуды, сондай-ақ мемлекеттік тапсырманы орындау шеңберінде жүзеге асырылатын тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуды ұйымдастыру және өткізу рәсімдерін реттейді.

Нұсқаулықтың 14-тармағына сәйкес, мемлекеттік сатып алу тәсіліне қарамастан, сатып алудың бастамашысы құрылымдық бөлімше мынадай дәйекті іс-шараларды жүзеге асырады:

1) экономикалық жоспарлау және талдау бөлімімен және Басқарма Төрағасының жетекшілік ететін орынбасарымен келісілген мемлекеттік сатып алуға бастамашы болған құрылымдық бөлімшенің басшысы қол қойған сатып алудың нысанасын, бірлігіне жоспарланатын бағаны және бекітілген жылдық сатып алу жоспарына сәйкес жалпы соманы, сатып алуға қажеттіліктің егжей-тегжейлі негіздемесімен бірге санын (көлемін) міндетті түрде көрсете отырып, ҰШМҮО Басқарма төрағасының атына қызметтік жазба арқылы мемлекеттік сатып алуға бастамашылық жасайды.

2) сатып алынатын тауарларға, жұмыстарға және көрсетілетін қызметтерге стратегиялық даму және маркетинг бөліміне кемінде 3 коммерциялық ұсыныс не Прайс парақ ұсынады.

Стратегиялық даму және маркетинг бөлімі сатып алу бастамашысы-құрылымдық бөлімшелер ұсынған коммерциялық ұсыныстарды, жеткізушілердің прайс-парақтарын сатып алынатын тауарларға, жұмыстарға, көрсетілетін қызметтерге қолжетімді интернет-көздер арқылы олардың нарықтық бағаларына сәйкестігі тұрғысынан тексереді не баға нарығына мониторинг жүргізеді және баламалы баға ұсыныстарын ұсынады.

3) Нұсқаулықтың №1 қосымшасына сәйкес сатып алынатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің техникалық ерекшелігін ұсынады.

Нұсқаулықтың 31, 32-тармақтарында жоғарыда аталған іс-шаралар кешені конкурстық рәсімдерді сақтамай жүзеге асырылатын мемлекеттік тапсырманы орындау үшін қажетті тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу бойынша да көрсетілген.

МСБ-ға қатысты ішкі нормативтік құжаттарды талдау Мемлекеттік сатып алудың және мемлекеттік тапсырманы орындау бойынша сатып алудың жылдық жоспарына негізсіз өтінімдерді енгізгені үшін сатып алу бастамашыларының жауапкершілігін белгілеу бөлігінде Нұсқаулыққа өзгерістер енгізу қажеттігін көрсетті.

Мысалы, АТ басқармасы басшысы А. Савальдың қызметтік жазбасы негізінде (2022 жылғы 29 желтоқсандағы ішкі №01/2633) мемлекеттік тапсырманы орындау бойынша мемлекеттік сатып алудың жылдық жоспарына Алматы қаласындағы ҰШМҮО Өкілдігінде бөлінген арнасы бар цифрлық радиостанцияны жалға беру бойынша қызметтер енгізілген.

2023 жылы 13 қаңтарда ҰШМҮО мен «С.С. Ибраев» ЖК арасында жалпы сомасы 688 140 теңгеге бөлінген арнасы бар цифрлық радиостанцияны жалға беру бойынша қызметтер көрсетуге №82 шарт жасалды («С.С. Ибраев» ЖК-мен ұқсас шарт 2022 жылы 643 104 теңге сомасына жасалды).

Алайда, 2023 жылы 31 наурызда «С.С. Ибраев» ЖК-дан шартты бұзу туралы хат келіп түсті. 2023 жылы 11 сәуірде №82 қызмет көрсету шарты өзара келісім бойынша бұзылды. Шартты бұзуға берілген жабдықтың

пайдаланылмайтындығы және пайдалану қажеттілігі болмағаны негіз болды.

Бұл ретте, ҰШМҮО жоғарыда көрсетілген шарттың талаптарына сәйкес бюджет қаражаты есебінен «С.С. Ибраева» ЖК көрсеткен қызметтері үшін 178 640,10 теңге сомасында ақша қаражатын аударды *(өзара есеп айырысуларды салыстыру актісіне сәйкес)*.

Сондай-ақ, 2022 жылғы 29 қазанда ҰШМҮО мен «Fintend» ЖШС арасында жалпы сомасы 4 919 600 теңгеге 7 дана ноутбук сатып алу бойынша №10-ГЗ мемлекеттік сатып алу шарты жасалды.

2023 жылғы 3 сәуірде ҰШМҮО АТ басқармасы басшысының міндетін атқарушы жалпы сомасы 3 514 000 теңгеге бір данасының құны 702 800 теңге болатын 5 дана ноутбуктың жоғалғанын анықтады.

Бұл факт Астана қаласы Есіл ауданының полиция басқармасында 2023 жылғы 10 сәуірде №2371150300093 сотқа дейінгі тергеп-тексерулердің бірыңғай тізілімінде тіркелген және АТ Басқармасының жүйелік әкімшісі Р. Ж. Садыққа қатысты Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің 188-бабы 4-бөлігі бойынша қылмыстық іс қозғалған.

Мән-жайларды анықтау барысында сатып алынған ноутбуктер АТ басқармасы кабинетіндегі шкафта пайдаланылмай сақталғаны және сол жерден қызметкер Р. Ж. Садық ҰШМҮО мүлкін (ноутбуктерін) ұрлап, оларды жеке мақсатта **пайдаланғаны** сенімді түрде анықталды.

Бұл жағдай сатып алу қажеттілігі болмаған кезде тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу жөніндегі өтінімдерді мемлекеттік сатып алу жоспарына негізсіз енгізу фактісін тағы да растайды.

Жоғарыда айтылғандарды ескере отырып, **бастамашылардың** тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу жөніндегі өтінімдерді мемлекеттік сатып алу жоспарына **негізсіз енгізуі** сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне (**ықпалды бағалау критерийлері-ірі**) сәйкес келетін әрекет болып табылады деп есептейміз.

Сонымен қатар, Нұсқаулықтың 14-тармағы 2) тармақшасына, 32-тармағы сәйкес Стратегиялық даму және маркетинг бөлімі сатып алудың бастамашысы-құрылымдық бөлімшелер ұсынған коммерциялық ұсыныстарды, жеткізушілердің прайс-парақтарын сатып алынатын тауарларға, жұмыстарға, қызметтерге қолжетімді интернет-көздер арқылы олардың нарықтық бағаларға сәйкестігі тұрғысынан тексереді **не** баға нарығына мониторинг жүргізеді және баламалы баға ұсыныстарын ұсынады.

Мемлекеттік сатып алу жөніндегі материалдарды зерделеу арқылы стратегиялық даму және маркетинг бөлімі коммерциялық ұсыныстарды тексеру кезінде 98% жағдайда олармен қызметтік жазбалар келісілгенін анықтады. Бұл ретте МҚО-да олардың нарықтық бағаларға сәйкестігі тұрғысынан қандай да бір деректер (*құжаттар*) ұсынылмайды (*қызметтік жазбаны келісуден басқа*). Мұндай іс-әрекеттер бағаларды, сатып алу бойынша ұсыныстарды тексеру ресми түрде жүргізіледі, бұл сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін болжайды деп пайымдауға негіз береді.

Осыған байланысты нормативтік құжаттарға, атап айтқанда тауарлар, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің

мемлекеттік тапсырмасын орындау шеңберінде мемлекеттік сатып алуды және сатып алуды өткізуді ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулыққа СДжәнеМБ міндеттері бөлігінде өзгерістер енгізу қажет деп санаймыз (бағаларды тексеру бойынша анықтамалар жасау, МҚО-да міндеттерді орындау шеңберінде құжаттардың көшірмелерін ұсыну, жауапкершілікті белгілеу және т. б.).

Әсерді бағалау өлшемшарттары-ауқымды.

Тәуекел деңгейі	Сыбайлас жемқорлық тәуекелі	Тәуекелдің сипаттамасы	Тәуекелдерді жою бойынша ұсыныстар
Ауқымды	Бастамашылардың құрылымдық бөлімшелердің жауапкершілігі	Өтінімдерді мемлекеттік сатып алу жоспарына негізсіз енгізу	Нормативтік құжаттарға өзгеріс енгізу
Ауқымды	Мониторинг нәтижелері бойынша міндеттер	Сатып алу бағаларын тексеру кезінде формальдылықты болдырмау	Нормативтік құжаттарға өзгеріс енгізу

7. Бухгалтерлік есеп және есеп беру бөлімі:

Бухгалтерлік есеп Бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы Заңға, ҚЕХС сәйкес жүргізіледі. Бухгалтерлік есепті автоматты түрде жүргізу үшін 1С бухгалтерлік бағдарлама, 8.3 нұсқасы қолданылады, жүйеге кіру ІАҚ қарау режимінде ұсынылады.

БЕжәнеЕББ қызметкерлері лауазымдық нұсқаулықтарды басшылыққа алады, біліктілік талаптарына сәйкес келеді.

Бизнес – процесстер:

- бастапқы құжаттарды тексеру және тіркеу;
- есепке алу жүйесінде өндірістік операцияларды көрсету, кірістер мен шығыстар бойынша деректерді енгізу, стандартты үлгілер бойынша ағымдағы төлемдерді ресімдеу, дебиторлық және кредиторлық берешекті талдау, әрбір құрылымдық бөлімше бойынша есептеулер мен резервтердің барлық түрлерін жүйемен есептеу және енгізу, кезенді жабу.

Тоқсандық есептер: салық есептілігі, статистикалық есептілік.

ҚЕХС сәйкес жылдық есепті қалыптастыру, қаржылық есептілік аудиті.

Бөлімнің қызметі Бөлім туралы ережемен жүзеге асырылады. Бөлім өз қызметінде ҚР қолданыстағы заңнамасын, ҚЕХС, есеп саясатын, салықтық есеп саясатын және ҚР өзге де нормативтік-құқықтық актілерін басшылыққа алады

Тәуекелдер:

- Қаржылық есептіліктегі ақпараттың бұрмалануына әкелетін дұрыс емес сымдарды жүргізудегі қате.
- Контрагенттердің реквизиттеріндегі бейсаналық немесе саналы қателік.

Заңнама нормаларының мерзімді өзгерістері мен жаңартуларын ескере отырып, мыналар ұсынылады:

1. Міндетті түрде БЕжәнеЕББ қызметкерлерінің біліктілігін оқытуды жүргізу;
2. Бөлім туралы Ережені және қызметкерлердің лауазымдық нұсқаулықтарын өзектендіру;
3. 2014 жылғы 20 желтоқсандағы №105 бұйрықпен қабылданған салықтық есеп саясатын өзектендіру.

Бизнес-процестердің сапасын жақсарту жөніндегі шаралар:

- бухгалтерлік есепте және есеп жүйесінде операцияны көрсетудің ашықтығы.
- бөлім қызметкерлерімен және құрылымдық бөлімше қызметкерлерімен бастапқы құжаттарды дұрыс ресімдеу бойынша тұрақты жұмыс.

8. Экономикалық жоспарлау және талдау бөлімі:

Бөлімнің қызметі Бөлім туралы Ережемен жүзеге асырылады. Бөлім өз қызметінде ҚР заңнамалық және нормативтік құқықтық актілерін басшылыққа алады.

ҚР ДСМ бұйрығымен бекітілген даму Жоспарын, сондай-ақ оның орындалуы жөніндегі есепті әзірлеу.

Тәуекелдер:

Заңнама нормаларының мерзімді өзгерістері мен жаңартуларына байланысты **соңғы 4 жылда** біліктілікті арттырудың болмауы жоспарлау және талдау мәселелерінің тәуекелдерін болжайды.

Бизнес – процесстер:

Бюджеттік процесс шеңберінде шығыстарды оңтайлы жоспарлау мақсатында ЭЖжәнеТБ құрылымдық бөлімшелерден құжаттарды (баға, коммерциялық ұсыныстар) растайтын есеп айырысуларды сұратады.

Жоғарыда көрсетілген құжаттардың негізінде уәкілетті орган баяндаған мақсаттар мен міндеттерге сәйкес даму жоспарының жобасы әзірленеді.

Даму жоспарын нақтылау жарты жылда бір реттен артық жүргізілмейді.

Даму жоспарының орындалуы бойынша есеп бекітілген аудиттелген жылдық қаржылық есептілік негізінде қалыптастырылады.

ЭЖжәнеТБ қызметкерлері лауазымдық нұсқаулықтарды басшылыққа алады, біліктілік талаптарына сәйкес келеді. Мамандығы бойынша біліктілікті арттырудың жоқтығын атап өткен жөн

Заңнама нормаларының мерзімді өзгерістері мен жаңартуларын ескере отырып, мыналар ұсынылады:

- ЭЖжәнеТБ қызметкерлерінің біліктілігін оқытуды міндетті тәртіпте жүргізу;
- бөлім туралы Ережені және қызметкерлердің лауазымдық нұсқаулықтарын өзектендіру.

Комиссия қызметін қарау:

Қауіпсіздік және тәуекелдерді басқару жөніндегі Комиссия:

1. 2022 жылға ұсынылған хаттамаларға сәйкес Комиссия жұмысының мазмұны мен көлемі комиссияның міндеттері мен функциялары туралы Ереженің тармақтарына сәйкес келмейді.
2. Комиссия отырыстарында жедел сипаттағы мәселелер талданады.
3. Орталықта тәуекелдерді басқару бойынша арнайы оқытылған маман жоқ-тәуекел менеджері.
4. Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау саясаты әзірленбеген.

Медициналық атқару комитеті:

1. МАК ережесі жалпы қабылданған талаптарға сәйкес әзірленбеген. МАК құру мақсаты, негізгі міндеттері, функциялары, жұмыс нысаны мен регламенті көрсетілмеген, қабылданатын шешімдердің жауапкершілік дәрежесі анықталмаған, даулы мәселелер бойынша шешім қабылдау тетігі кестеленбеген.
2. МАК-нің алдыңғы отырыстарының хаттамалық тапсырмаларының орындалуына мониторинг жүргізілмейді.
3. Шетелдік ұшулар бойынша мәселелерді қарау бойынша МАК хаттамаларын талдау кейбір жағдайларда көпшілік дауыспен қабылданатын даулы шешім байқалатынын көрсетеді, алайда хаттамада мүшелердің көпшілігінің пікірімен келіспейтін комиссия мүшелерінің қорытындысы белгіленбейді (МАК хаттамалары: 2022 жылғы 14 қаңтардағы № 2, 2022 жылғы 5 мамырдағы № 24, 2022 жылғы 11 қарашадағы № 50).

Авиациялық және медициналық қызметтерді сатып алу жөніндегі Комиссия:

Сатып алу жөніндегі комиссия хаттамаларының талдауы сондай-ақ бірқатар шешімдер бойынша даулы шешім белгіленетінін, шешім көпшілік дауыспен қабылданатынын көрсетеді, бұл ретте хаттамада мүшелердің көпшілігінің пікірімен келіспейтін комиссия мүшелерінің қорытындысы белгіленбейді (хаттамалар: 2022 жылғы 17 қаңтардағы № 1, 2022 жылғы 13 шілдедегі № 22, 2022 жылғы 16 қыркүйектегі № 30).

Тәртіптік комиссия:

Тәртіптік жазаны заңсыз мерзімінен бұрын алып тастау қаупі.

Тәртіптік комиссия туралы ереженің 7.5-тармағына сәйкес «Қызметкерге тәртіптік жаза қолданған Басқарма төрағасы (не оның орнындағы адам) оны жұмыс берушінің актісін шығару арқылы мерзімінен бұрын алып тастауға құқылы».

Әсерді бағалау өлшемшарттары - ауқымды.

Тәуекел деңгейі	Сыбайлас жемқорлық тәуекелі	Тәуекелдің сипаттамасы	Тәуекелдерді жою бойынша ұсыныстар
Ауқымды	Комиссия жұмысын тиісінше ұйымдастырмау, қабылданған шешімдер үшін жауапкершіліктің болмауы, хаттамалық тапсырмалардың орындалуына мониторинг жүргізілмейді.	Комиссиялардың жұмысын ұйымдастырудың жеткіліксіз деңгейі мәселелерді толық қарауды көздейді, тиісінше комиссиялық шешімді біржақты қабылдау, хаттамалық тапсырмаларды қалыптастыру қаупі бар.	Нормативтік құжаттарға өзгеріс енгізу
Ауқымды	Қабылданған шешімдер үшін жауапкершіліктің болмауы	Комитеттер мен комиссиялар туралы ережелерде комитет пен комиссия мүшелерінің көпшілігінің шешімімен келіспеген жағдайда Комитет пен Комиссия мүшесінің жазбаша нысанда баяндалған ерекше	Комитеттер мен комиссиялар туралы ережеге өзгеріс енгізу

		пікір беру міндетінің болмауы.	
Ауқымды	Тәртіптік жазаны заңсыз мерзімінен бұрын алып тастау қаупі	Комиссияның барлық мүшелерімен келісім бойынша тәртіптік жазаны мерзімінен бұрын алып тастау туралы бұйрықтың болмауы.	Нормативтік құжаттарға өзгеріс енгізу

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау нәтижелері интернет - ресурста орналастырылсын: emcrk.kz.

2022 жылы және 2023 жылдың бірінші тоқсанында «ҰШМҮО» ШЖҚ РМҚ қызметінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу қорытындылары бойынша жұмыс тобы анықтаған сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін жою жөніндегі іс-шаралар жоспарын жасау.

Комиссия мүшелерінің қолдары:

- 1) А.И. Косолапов _____
- 2) Р.Е. Асылбеков _____
- 3) Г.А. Сабекова _____
- 4) С.Т. Мусина _____
- 5) Г.Х. Нурутдинова _____
- 6) М.К. Айткулова _____
- 7) К.А. Кишкентаева _____
- 8) Н.Х. Суюндиков _____

Аналитикалық анықтамамен таныстым:

Басқарма төрағасы _____ А.С. Баянбаев